

Ålavet for Tude- og Vårby Å – Formandsberetningen for 2017

Velkommen til alle til vores 6. generalforsamling for nedre Tude Å og Vårby Å.

2017 blev ifølge DMI det 10. mest våde år siden målingerne startede i 1877. Men problemerne med for meget vand blev i 2017 forværret, fordi den sidste halvdel af året blev meget våd.

Både sommeren og efteråret var utrolig våde, så våde at nogle landmænd ikke kunne høste, fordi jorden har været mættet med vand. Og selv om december ikke var speciel våd, var der ingen fordampning, og der skulle ikke meget til, før der blev dannet store pytter på markerne. Det vi oplever, er en stigende tendens til mere nedbør, og intet tyder på at det vil vende. Vi skal nok forvente, at et mere vådt klima bliver mere normalt. Samtidig ved vi, at atmosfæren i et varmere klima kan indeholde mere nedbør. Det så vi i 2015, der var et varmt år, hvor vi oplevede det næst vådeste år i Danmark, mens 2017 ikke var specielt varmt, men alligevel blev meget vådt. Når alt peger på, at temperaturen stiger og stiger, må vi forvente, at nedbøren gør det samme.

Slagelse Kommune har afholdt 10 møder i vandsynsrådet.

Ved mødet den 30.3.17 havde administrationen udarbejdet en indstilling omkring grødeskæringsredskaber i regulativerne som EPM-udvalget skulle tage stilling til. Administrationens anbefaling var, at der ikke skrives ind i de nye regulativer, hvilke grødeskæringsredskab der skal anvendes. Grødeskæring bør tilrettelægges fra år til år ud fra en administrativ vurdering af, hvad der er mest hensigtsmæssig. Hvorvidt det er mest hensigtsmæssigt, om der skal skæres med mejekurv eller le i vandløbet, afhænger af flere forhold. Først og fremmest handler det om arbejdsmiljø, og hvad der er fysisk muligt. Mejekurven egner sig til de større vandløb. Derimod egner mejekurven sig ikke til de smalle vandløb, hvor der skal skæres en smal strøm rende. Det kan dog alligevel være nødvendigt at anvende meje kurven, hvis vandstanden er høj, bunden er blød, vandløbet er dybtliggende eller grøden er meget kraftig. Det kan variere meget fra år til år, og derfor vurderede administrationen, at det ikke er hensigtsmæssigt at skrive ind i regulativerne, hvilke redskab der skal anvendes.

Knud Vincents pegede på, at hvis der i regulativerne er bestemmelse om, hvilke grøde skærings redskab der skal anvendes, kræver det en ny revision, hvis der kommer nye, bedre redskaber som man gerne vil anvende. Det er derfor uhensigtsmæssigt at binde sig til nogle bestemte metoder.

Administrationen har lavet en 5 års rotation på beskæring af trævegetationen ved vandløbene og viste hvilke vandløb, der var blevet beskåret i 2016.

I, som lodsejere, har altid mulighed for at kontakte administrationen eller ålavet, hvis I mener, der er behov for yderligere beskæring. Så vil administrationen foretage en konkret vurdering.

På mødet den 23.5. gav administrationen en status på oprettelse af vandrådet. Der var ikke enighed om, hvem der skal sidde i vandrådet i område 2,5, så staten vil foretage den endelige udpegning.

Den første opgave vandrådet skal tage sig af er om flere vandløb skal ud af vandområdeplanerne.

Kommunen skal indenfor kommunegrænsen vurdere, om de udpegede vandområder lever op til kriterierne. Vandrådenes opgave er at bistå kommunen med dette arbejde.

Opgave 2 bliver at kigge på, om flere vandløb skal kategoriseres som kunstige eller stærkt modificerede. Det forventedes, at der forelå mere om opgaven før sommerferien.

EPM udvalget havde besluttet, at der skal foretages mere lodsejer og foreningsinddragelse ved den ansøgte tilladelse til kanosejlads på Tude Å. Det var besluttet, at der ikke skulle foretages sejlads i '17.

På mødet den 22.6. blev fortalt at der har været møde i vandrådet den 13.6. Der var uenighed om, hvem der skulle sidde i vandrådet, så derfor har miljøministeren truffet beslutning om dette.

Administrationen gav en status på regulativ revisionen, og grøde skæringen var startet op i Vårby Å. I '17 var der særlig opmærksomhed på maskinerne. Administrationen havde været med å lavet for Nedre Tude Å ude og besigtige vandløbet. Der blev opfordret til, at de andre å lav i kommunen også inviterer administrationen med ud.

På mødet den 6.9. gav Thomas Hilkjær en status på Tude Å projektet. Administrationen havde ventet 14 måneder på en afgørelse fra Klagenævnet. Kommunens afgørelse er blevet hjemsendt af Klagenævnet. Årsagen var, at der ikke er givet tilladelse fra ministeren til at nedlægge et målsat vandløb. Kommunen skulle derfor i gang med en ny proces. Projektet er derfor udskudt, indtil der kommer en ny afgørelse. Hvis afgørelsen bliver påklaget, skal der indregnes en ny klage periode. Det kan derfor være op til 1,5 år inden en eventuel opstart af projektet kan begynde.

Knud Hansen spurgte til fordelingen imellem at leje eller salg af jorden. Administrationen forklarede, at staten opkøber på kommunens vegne. Man kan beholde jorden og får erstatning i 20 år. Der var opkøbt ejendomme, som er indgået i jordfordelingen. Mange har valgt at beholde jorden.

På mødet den 9.11. var opgaven først og fremmest, at vurdere om vandløbene er kunstige eller stærkt modificerede, så det hindrer opnåelse af god økologisk tilstand. Hvis svaret var ja, er næste opgave, at beskrive hvordan og hvorfor vandløbet er modificeret. Dernæst skulle der gives et bud på hvilke indsatser, der var nødvendige for at opnå god økologisk tilstand, og hvilken negative virkninger disse indsatser forventes at have på de vandløbs nære arealer. Det handler først og fremmest om, hvor stor en vandstands stigning der forventes som følge af den nødvendige indsats. Et enigt vandsynsråd havde nogle bemærkninger og anbefalinger til byrådet. Vedrørende en strækning af Tude Å vurderede vandsyns rådet at vandløbet på sigt kunne opfylde målsætningen ved i gang værende tiltag, uden at foretage fysiske ændringer i vandløbet. Vedrørende den del af Tude Å som løber ud i Storebælt vurderede vandsyns rådet at vandløbet ikke kan opfylde målsætningen, da vandløbet er saltvands påvirket af Storebælt op til omkring Trelleborg. Hvad angår Vårby Å vurderede vandsynsrådet at vandløbet på sigt kan opfylde målsætningen ved de igangværende tiltag, uden at foretage fysiske ændringer i vandløbet.

Vandsynsrådets samlede anbefaling overfor byrådet var, at følgende vandløb blev indstillet til miljøstyrelsen som stærkt modificerede: Vesterlose Å, Øllemose rende og Øllemose rende / lungrende .

Første bestyrelses møde i å lavet var konstituerede bestyrelses møde efter generalforsamlingen den 9.3.17.

Bestyrelsen konstituerede sig med Kai Jespersen som formand, Lisbeth Rasmussen som næstformand, Knud Hansen som kasserer og Ulrik Kristensen som sekretær.

Den 4.4. modtog vi med stor sorg meddelelsen om, at vores medlem af bestyrelsen August Bech var afdød ved døden. August Bech var initiativtager til oprettelsen af vores å lav. August lagde mange kræfter i og stort engagement ved oprettelsen, og i tiden der er gået siden.

Først som formand og siden som næstformand. August var en samlende person med gode kontakter til det nære lokalsamfund. Han var særdeles afholdt af alle på grund af hans ligefremme væremåde. Hans indimellem overraskende spørgsmål og indfald var kendetegnende for hans tilgang til tingene. Vi vil alle savne August iblandt os.

Vi havde den glæde ved generalforsamlingen, at Peter Bech blev indvalgt som suppleant i bestyrelsen. Suppleanter deltager i vores bestyrelses møder, hvor de på lige fod med bestyrelsesmedlemmerne kommer med gode forslag og kommentarer til dagsordenen.

Bjarne Nielsen, 1. suppleant indtrådte i bestyrelsen, og Peter Bech indtrådte dermed som 1. suppleant.

På bestyrelsesmødet den 26.4. havde vi et punkt på dagsordenen, der omhandlede drøftelse af muligheden for dialog og gennemslagskraft overfor vedligeholdelsesmyndighederne i Slagelse kommune.

Vi aftalte følgende procedure: eventuel reklamation overfor kommunes driftsafdeling følges op af besigtigelse sammen med ansvarlig medarbejder fra kommunen.

Der udarbejdes referat og foretages fornødent fotodokumentation i forbindelse med besigtigelsen med angivelse af handlinger og tidsfrister.

Hvis ikke aftalerne efterkommes rykkes der telefonisk og på mail umiddelbart efter fristens udløb.

Hvis ikke der reageres her fremsendes korrespondancen til de relevante politikere i udvalget for Teknik og Miljø. Herefter kan problemet eventuelt tages op i vandsynsrådet.

Vi håber disse tiltag vil gøre det klarere for begge parter, at problemstillingerne er forstået og bliver ført ud i livet.

Mødet den 20.6. var årets å besigtigelsestur, hvor vi mødtes ved slusen ved Bildsøvej. Jesper Cole deltog på hele turen.

På trods af at slusen for et par år siden gennemgik en mindre reovering, kunne Jesper Cole oplyse, at slusen ikke fungerede. Sluseportene er defekte, og total udskiftning af disse er påkrævet. Der var indhentet tilbud på dette fra Slagelse kommunes side, men kommunen ønsker ikke at i gang sætte en reovering, da slusen forventes sat ud af drift i forbindelse med det fremtidige genslyngnings projekt.

Ved udløbet i Storebælt blev det konstateret, at udløbsbredden var smallere end tidligere år. Til gengæld så dybden rimelig ud. Det blev vurderet at å dimensionerne ikke overholder regulativets bestemmelser. Det tørre forår havde dog sikret, at der ikke har været udløbs problemer.

Langs åens sydlige bred blev der konstateret en del sandaflejringer, hvilke er en afvigelse fra tidligere år.

På å strækningen ved Næsby bro var bevoksningen mange steder ved at vokse ud i åen. Jesper Cole lovede i sommeren '17 at gå den besigtigede bevoksning efter, da der var enighed om, at denne bevægede sig ud i å løbet.

På å strækningen ved broen under Kalundborgvej var der en tiltagende bevoksning på den østlige bred. Jesper Cole lovede at fjerne de brækkede grene og træer, der kunne konstateres ved besigtigelsen. Jesper Cole gjorde opmærksom på, at lodsejerne ikke uden tilladelse fra kommunens side må fjerne bevoksning i en 2 meters zone langs åbrinken.

På Vårby ås nordlige side af Slagelse landevej har pilebevoksningen bredt sig ud i åen, så træerne dannede barrierer for gennemstrømningen. Jesper Cole lovede at sørge for fjernelse af den uønskede trævækst.

Åbreden ved Møllesøvej 10 blev besigtiget. Her blev ligeledes konstateret udhængende træer over åen, primært pil. Også her lovede Jesper Cole, at disse vil blive fjernet, da de var ved at brede sig ud i å løbet. Længere nedstrøms blev der konstateret siv vækst midt i åen hvilket tydede på lav vanddybde. Jesper Cole ville i løbet af efteråret sikre at å profilet respekteres, eventuelt ved stedvis oprensning.

På engarealet blev der konstateret en udbredt forekomst af rød el. Denne vokser meget gerne på fugtige arealer, men er til stor gene på afgræsningsarealer, da kvæg ikke spiser træerne.

Det var første år vi havde en medarbejder med fra Slagelse kommune. Vi er ikke i tvivl om, at vi også i fremtiden ønsker at benytte os af denne adgang. Vi havde en god dialog, og vil forfølge de problemstillinger vi så på turen. Hvis Jesper havde været her ville jeg have takket ham for at møde op, og jeg kan forstå, at man i vandsynsrådet anbefalede andre ålav at arrangere noget tilsvarende.

Efter besigtigelsen af å strækningen afholdt vi bestyrelsesmøde, hvor det blev oplyst at Skidenrenden fremover benævnes Jernbjerg Å.

Der havde endnu ikke været afholdt borgermøde om den ønskede kanosejlads på Tude å på strækningen fra Trelleborg til Bildsøvej. Der var rejst indsigelser fra en række lodsejere langs åen, ligesom DN og sportsfiskerne også gav udtryk for bekymring over initiativet.

Borgermødet om kanosejllads på Tude Å blev afholdt den 2.11.17. Der deltog mange lodsejere og organisationer, EPM udvalgets medlemmer minus formand Willum Christensen var mødt, samt medarbejdere fra Slagelse kommune.

Alle bredejere minus en havde indvendinger imod kanosejllads på Tude Å. Steen Olsen som var mødeleder, rundede mødet af og orienterede om, at sagen skulle behandles på næste møde i EPM udvalget. På mødet i udvalget var der ikke flertal for tilladelse til sejlads, og sagen faldt efterfølgende i byrådet til stor skuffelse for Willum Christensen, som havde lagt mange kræfter i for at fremme en tilladelse.

Bestyrelsesmødet den 13.11. omhandlede en opfølgning på vores besigtigelsestur i juni.

Der havde været foretaget mindre rydninger ved Næsby Bro, og tilsvarende havde der ved Havrebjerg Mølle været foretaget rydning. Et vildt voksende træ i Vårby Å er fjernet, og der er foretaget rydning ved å løbet primært pil, dog ser det ikke ud til at arbejdet var færdiggjort.

Som konklusion på vores gennemgang med Jesper Cole måtte vi konstatere, at der er foretaget rydning, selv om vores forventninger havde været væsentlig større på de besigtigede arealer.

På bestyrelsesmødet den 15.1.18 gennemgik vi en rapport til ny og revideret vandløbsforvaltning. Ekspertudvalget, hvor Henrik Høegh var formand, ønsker at få en ændret vandløbsforvaltning. Konklusionen forventes at kræve, at kommunerne udarbejder en samlet vandløbsplan. Vandløbenes vandførings evne anbefales tilpasses de fremtidige klimaændringer.

I forbindelse med udløb til havet er udfordringen sandaflejringerne. Finder sandophobning sted i vandløbet, er det kommunens opgave at rense det op. Udenfor grænsen til havet er det kystdirektoratet, der har myndighed, og eventuelle ændringer er betinget af en godkendelse fra direktoratet. Samspil mellem vandløbsloven og kystsikringsloven er påkrævet. For Ålavet er det et evigt tilbagevendende problem at aktivere Slagelse Kommune til at oprense Tude Ås udløb til Store Bælt, når sandaflejringerne er en hindring for hurtig udstrømning til Store Bælt.

I forbindelse med klimaændringerne må det påregnes at regnmængden vil stige med cirka 10 % inden 2050.

Å lavets primære opgave i det kommende år vil være, at følge op på ekspertudvalgets konklusion, dog set i lyset af kommunens konklusioner.

Vandløbene har i dag ikke tilstrækkelig kapacitet til at lede vandet bort fra marker og haver. Det skal der gøres noget ved. Heldigvis er der inspiration at hente fra det omtalte ekspertudvalg.

Eksperterne peger på, at formålet med vandløbsloven, som noget nyt, skal sikre at vores vandløb kan håndtere klimaforandringerne. Derfor skal det blive muligt at udvide vandløbene, så de kan klare den stigende nedbør. Det spænder den nuværende vandløbslov ofte ben for.

Nogle steder skal der mere fokus på at få vandet væk, andre steder skal der passes bedre på naturen i vandløbet. Nogle steder skal der mere fokus på både afvanding og miljø, og det kan også lade sig gøre både at skabe bedre afvanding og skabe gode betingelser for fisk, f.eks. ved at lave dobbelt profilerede vandløb, der er dybe i midten og lavere i bredde. Det er den slags løsninger der skal til, så alle hensyn varetages bedst muligt.

En mulighed kunne også være at etablere flere vådområder i nogle ådale, og så lade åer og vandløb brede sig her. Det kræver naturligvis en tilstrækkelig kompensation til lodsejerne, og at det sker af frivillighedens vej.

Til slut en stor tak til bestyrelsen og suppleanter for jeres engagerede medvirken ved bestyrelses møder og arrangementer.

Det har været en fornøjelse at mødes med jer og drøfte å lavets virke.

Også en stor tak til jer medlemmer for støtte og opbakning til å lavet. Uden jeres opbakning kan vi ikke være vagthund i forhold til landbrugets åbenbare interesse i, at vores vandløb afleder vandet fra vores marker.

Med jeres opbakning vil Å lavet også i fremtiden kæmpe for jeres muligheder, for at kunne dyrke de å nære jorder.

Tak for jeres opmærksomhed.

Kaj Jespersen/febr. 2018